

NÁZEV ŠKOLY:	Masarykova základní škola a mateřská škola Melč, okres Opava, příspěvková organizace
ČÍSLO PROJEKTU:	CZ.1.07/1.4.00/21.2623
AUTOR:	Mgr. Lucie Čechovičová
NÁZEV:	VY_32_Inovace_Český_jazyk_7
ČÍSLO DUM:	4
TÉMA:	Jaroslav Hašek
ROČNÍK:	9.
OBDOBÍ REALIZACE:	11/2012

Masarykova základní škola
a mateřská škola Melč, okres Opava,
příspěvková organizace

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Anotace

☞ V prezentaci si žáci připomenou osobnost Jaroslava Haška, zajímavosti z jeho života a tvorbu. Žáci si zopakují jeho nejznámější dílo a charakterizují postavu Švejka. Prezentace slouží jako opakování nebo shrnutí a předpokládá již znalosti tématu. Součástí jsou totiž ověřovací úkoly a otázky. Mnohé upřesňující a doplňující informace mohou také sloužit k prohloubení učiva o osobnosti a díle autora.

Jaroslav Hašek

(30. 8. 1883 – 3. 1. 1923)

„Život lidský je tak složitý, že
život člověka je proti tomu
úplný hadr.“

Doplň tato slova do svého textu:

oř buřičů
oř bohémským
oř pronásledován
oř psy
oř Švejkovi
oř Tenkrát
oř Josefa Švejka
oř čtyřdílném
oř hospod
oř straně mírného pokroku

oř dopsat
oř nadporučíkem Lukášem
oř špiona
oř poprava
oř nepřičetnosti
oř doslova
oř nesmyslnost
oř komentuje
oř hostinský

Život a dílo

Hašek patřil svým životním postojem ještě ke generaci protispolečenských...**buřičů**., žil **bohémským**...životem, neustále **pronásledován** .policíí a úřady. Živil se jako novinář, úředník, drogista, obchodník se.**psy**.... Už během prvního roku války přeběhl frontu a vstoupil do čs. legií a po návratu do republiky začal psát své životní dílo o **Švejkovi**. Dlouho řadu povídek vytvořil už ale před válkou (Trampoty pana **Tenkrátá**., Malá zoologická zahrada, Můj obchod se psy). Před válkou se objevuje i postava **Josefa Švejka**., k němuž se vrátil ve **čtyřdílném**., bohužel nedokončeném románu. Hašek byl za života více znám jako věhlasná postava **hospod**.... než uznáván jako literát. Své schopnosti uplatnil ve **straně mírného pokroku**

Okolnosti románu

Podle zápisků z pozůstalosti se pokusil román **dopsat** Haškův přítel K. Vaňek, jeho dílo však již nedosáhlo takových kvalit. Hašek sleduje svého hrdinu od vypuknutí války, kdy ho k odvodu kvůli bolesti kloubů dovezla na vozíčku jeho bytná, Švejk je vězněn, dostává se do služeb věčné opilého a zadluženého feldkuráta Katze, který ho prohraje v kartách s **nadporučíkem Lukášem** a s ním se nakonec dostává až do válečných událostí, když předtím prožil dlouhou anabázi v jižních Čechách, kde zabloudil a byl považován za **špiona**, je považován za ruského vojáka, když si zkouší ruskou uniformu a hrozí mu.. **poprava**

Švejk přivádí své nadřízené až k **nepříčetnosti** tím, že **doslova** plní jejich příkazy, a tak ukazuje jejich **nesmyslnost** ale i tím, že každou událost **komentuje** a uvádí absurdní příklady ze života lidí ze svého okolí. V románu vystupuje celá řada nejrůznějších postav všech charakterových vlastností, např. **hostinský** Palivec, civilní strážník Bretschneider, šikovatel Vaněk, sapér Vodička, kadet Biegler, mlsný dobrák Baloun, tyranský poručík Dub, hejtman Sagner aj.

Román

- ❧ Román znesvěcuje celý oficiální svět, armádu, panovnický rod, církve a náboženství.
- ❧ Román začíná zprávou o sarajevském atentátu, odehrává se nejdříve v Praze, potom v jižních Čechách a v Uhrách, nakonec v blízkosti fronty v Haliči.
- ❧ Jednotlivé epizody, jež působí někdy improvizovaně, spojuje jen hlavní postava.
- ❧ Jazyk díla se vyznačuje improvizací lehkostí, zejména četné dialogy těží z mluvené češtiny včetně vulgarizmů, uplatňuje se vojenská a byrokratická hantýrka, rakouská němčina, výrazy maďarské, polské, je parodován jazyk lidových kalendářů i vědeckých pojednání.

Postava Švejka

- ☞ Švejk někdy působí jako rafinovaný šibal, jindy jako nevědomý prostáček.
- ☞ Svůj úsměvný klid si zachovává i ve chvíli obvinění ze špionáže, kdy mu hrozí smrt.
- ☞ Je mazaný i naivní, směšný i vysmívající se.
- ☞ Svou nepatřičnou horlivostí přivádí úřady i nadřízené k zuřivosti.
- ☞ Spíše bezděčně než záměrně tak rozkládá válečnou mašinerii a ukazuje její nesmyslnost.
- ☞ Zesměšňuje fráze a prázdné ideje, které bobtnají v každé společnosti a v každé době do nesmyslných institucí a systémů.

Autorův styl a jeho vidění

- ❧ Improvizační lehkost
- ❧ Spojování různorodých témat
- ❧ Groteskní nadsázka
- ❧ Plebejský pohled na události zdola
- ❧ Věcně reálný a zlehčující
- ❧ *Rétorika se proměňuje v pouhý žvást a odtažitě zobecňující ideály se stávají nesmyslem*

Rozhodni, zda jsou tato tvrzení pravdivá

1. *Osudy dobrého vojáka Švejka* mají/nemají jednotnou zápletku a souvislý děj.
2. Švejk je/není autorem v díle dobře popsán, jeho nitro i věk.
3. Obvyklá představa o Švejkovi ne/vychází z ilustrací Josefa Lady.
4. Hašek se v zábavné nevážnosti v románu ne/stýká s dadaismem.
5. Své tulácké povídky a črty ne/psal Hašek na základě vlastních zkušeností.

Odpověděl jsi správně?

1. Osudy dobrého vojáka Švejka **nemají** jednotnou zápletku a souvislý děj. Román je komponován jako volný sled výjevů, rozhovorů a Švejkových vyprávění.
2. Švejk **není** autorem v díle dobře popsán, nepoznáváme jeho nitro ani věk.
3. Obvyklá představa o Švejkovi **vychází** z ilustrací Josefa Lady.
4. Hašek se v zábavné nevážnosti v románu **stýká** s dadaismem. (= potírání umělecké tradice a konvence, znevažování logiky a morálky, snaha nahradit spontánností, náhodným, nesmyslným seskupením slov v poezii či předmětů na obrazech)
5. Svě tulácké povídky a črty **psal** Hašek na základě vlastních zkušeností – prošel pěšky všechny země Rakouska-Uherska, Německo, Balkán, dostal se až do Ruska.

Otázky a odpovědi

1. Uveď celý název Haškova románu o Švejkovi.
2. Kolik má tato kniha dílů?
3. Čím je Švejk osobitý?
4. Charakterizujte Švejkovo chování k ostatním lidem.
5. Čím má nad ostatními lidmi převahu?
6. Jaký je autorův vztah ke Švejkovi?

1. Osudy dobrého vojáka Švejka za světové války.
2. 4 díly, přičemž 4. díl Hašek nestihl dopsat.
3. Neustále sám sebe dostává do problémových situací, ty pak zvládá s neuvěřitelným klidem. Dokonce se zdá, že se při tom baví.
4. Formálně se ke každému chová velmi slušně až uctivě, ale má blízko k provokaci.
5. Je velmi výřečný.
6. Švejk je odrazem Haškových postojů ke společnosti.

Citace:

- ❧ BAUER, Alois. *Čeština na dlani: přehled světové a české literatury: český jazyk*. 2. vyd. Olomouc: Rubico, 2005. 416 s. ISBN 80-7346-042-4.
- ❧ LEHÁR, Jan et al. *Česká literatura od počátků k dnešku*. 2., dopl. vyd. [i.e. 3. vyd.]. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2008. 1082 s. *Česká historie*; sv. 4. ISBN 978-80-7106-963-8.
- ❧ <http://www.jaroslavhasek.com/>
- ❧ Chalupecký, J.: *Podivný Hašek*, in: *Expresionisté*. Torst, Praha 1992
- ❧ http://cs.wikipedia.org/wiki/Jaroslav_Ha%C5%A1ek